

Elmyr de Hory, el gran falsificador d'art de la història, al seu estudi eivissenc.

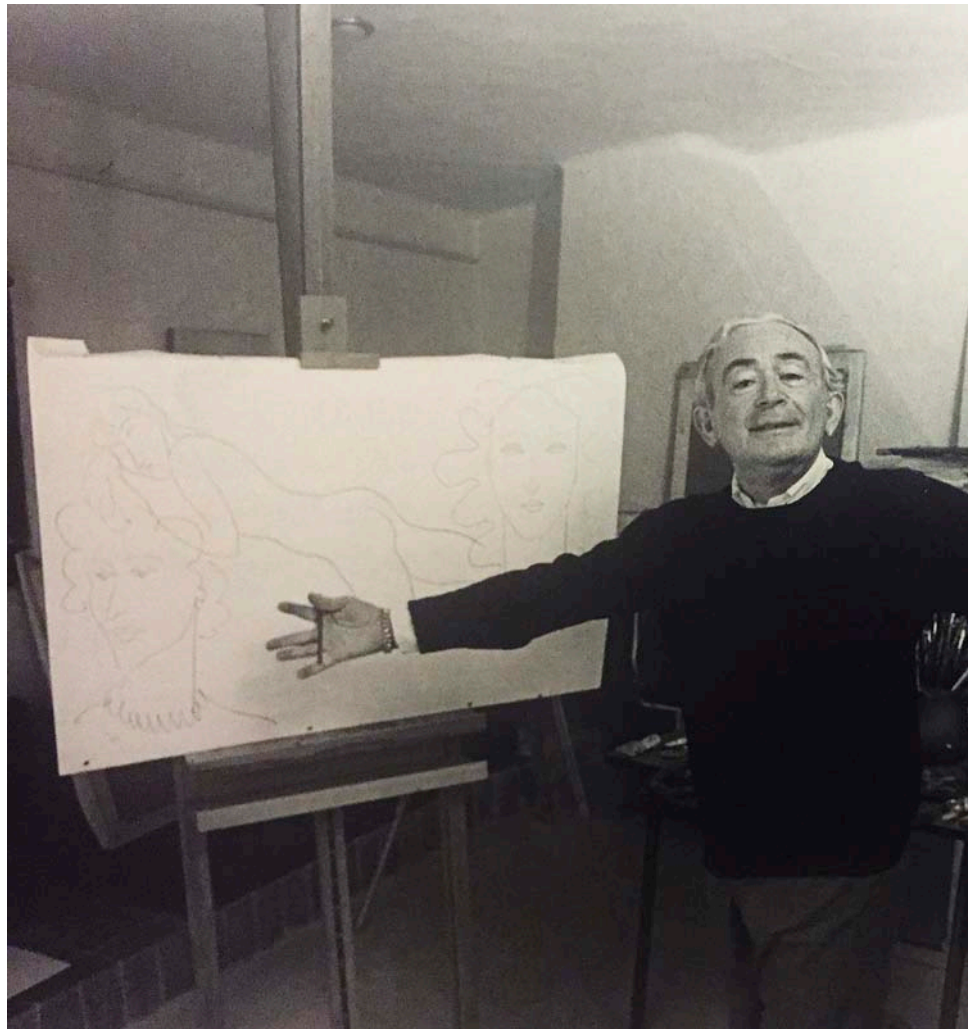
L'11 de desembre de 1976 van trobar sense vida a la seva residència de Ca's Mestre, a Sant Josep, Eivissa, qui es feia dir Elmyr de Hory, nascut per ventura a Hongria, possiblement a Budapest, probablement el 1906, segurament amb el nom de Hoffman Elemér. Ara bé, en realitat ningú mai pot estar segur de res respecte a la biografia del gran Elmyr, també conegut al llarg de la seva vida per Dory Boutin, Elmyr von Houry, Herzog L.E. Raynal i Louis Nassau, entre més noms.

Qui era Elmyr de Hory?

El gran Elmyr

Va ser el més gran i fabulós falsificador d'art de la història. Es calcula que més d'un miler de les seves obres es van vendre a preus astronòmics amb *pseudònims* tipus Picasso, Modigliani, Chagall o Degas, entre molts d'altres, bona part de les quals acabaren penjades a les parets dels principals museus del món. Tanmateix, ell mai va reconèixer-ho, al contrari d'altres grans falsificadors que han tret pit per les seves obres col·locades a grans pinacoteques. Sempre negà que falsifiqués res. Deia que li agradava pintar còpies de l'art més selecte de la història i que mai no signava cap obra i que, en conseqüència, no se'l podia titllar de delinqüent. Ningú el va creure en cap moment. No pot estranyar. Perquè durant dècades es va fer molt conegut entre no pocs fiscals i jutges dedicats a la persecució de falsificacions d'obres d'art. Però mai l'agafaren.

A finals dels anys vint o principis dels trenta el jove Elmyr, o com fos el seu nom real, es traslladà a París per estudiar pintura a l'Académie la Grande Chaumière. No se sap quant de temps hi cursà estudis. Sense recursos econòmics, s'ignora de què vivia. Amb l'ocupació nazi durant la Segona Guerra Mundial fou detingut per la Gestapo per ser jueu. En realitat no ho era o, si més no, se sap que havia estat batejat en la religió calvinista. Però, com deia que descendia

El més gran falsificador

Ara ha fet quaranta anys que es va suïcidar a Eivissa, on vivia, qui usava el fals nom d'Elmyr de Hory, considerat el millor falsificador d'art de la història.

d'un aristòcrata jueu, potser per això el detingueren i deportaren. No s'ha documentat on passà el captiveri i quant de temps durà. Fa l'efecte que l'amollaren abans d'acabar la guerra, perquè el 1945 sembla que vivia al seu Budapest natal, o així ho va dir en alguna ocasió, la qual cosa no dóna cap garantia de res perquè

va tenir gran capacitat de fantasiejar sobre la seva biografia.

Sí que està documentat que a la postguerra era pobre de solemnitat i que una amiga seva, cap a finals dels anys quaranta o just iniciats els cinquanta, li comprà un dibuix que, li digué, pareixia talment de Picasso. A partir d'aleshores i

rant els anys seixanta visità amb molta freqüència l'illa dels *hippies*, on gaudí d'una existència de luxe i dissoluta, com li agradava. S'hi relacionà amb la *crème de la crème* de les estrelles internacionals de cine i música –Ursula Andress va ser la seva gran amiga *eivissenca*– que residien durant setmanes o mesos a l'illa, a bona part dels quals els va vendre alguna de les seves obres amb *pseudònim*.

En aquells anys seixanta conegué a Eivissa l'actriu sueca Edith Sommer i el seu marit, l'escriptor estatunidenc Clifford Irving, famós sobretot per haver fet una biografia falsa de Howard Hughes. Féu amiatat amb el matrimoni i Irving publicà el 1969 un llibre, *Fake*, sobre Elmyr. Cap al 1970 fixà definitivament la residència a Eivissa, on va conviure amb dos joves que eren els seus ajudants, i se suposa que també amants, a més de còmplices. Els acabà denunciant perquè li robaven. L'enfrontament entre les dues parts donà molta rellevància pública al seu nom. Va ser aleshores quan el Tribunal de Vagos y Maleantes espanyol l'acusà d'homosexualitat, vagància, relacions amb delinqüents i de no tenir mitjans de guanyar-se la vida. Dos mesos a la presó en foren el resultat.

Aleshores la premsa internacional ja s'interessava sovint per la figura d'Elmyr. I encara més atenció va atreure quan el cineasta Orson Welles féu el 1973 la seva cèlebre pel·lícula documental *F for Fake* sobre el falsificador i el seu amic Irving. Va ser aleshores quan la justícia parisenc, que li tenia moltes ganes, a Elmyr, no debades l'acusava d'haver col·locat en els últims anys en el mercat almenys 14 obres falses –un *chagall* entre elles–, inicià els tràmits per intentar extradir-lo. Al contrari que amb d'altres obres que al llarg de les dècades havia venut a París, sobre les quals no hi havia manera de provar la seva implicació, en aquesta ocasió, amb les 14 pintures esmentades, els fiscals francesos creien que tenien prou material per demanar l'extradició.

Així ho féu el Tribunal de Gran Instància de París.

El suïcidi

A pesar de les acusacions franceses i de l'estil de vida que tan poc s'avenia amb les normes de comportament pròpies del franquisme, la justícia de la dictadura es va mostrar generosa amb Elmyr. D'altres, en el seu lloc, haurien patit molt de temps de presó i sens dubte pels seus antecedents penals per homosexualitat haurien estat extradits. Però el fet que se'l considerés un inofensiu i excèntric pintor que vivia a la permissiva *sodoma i gomorra* mediterrània i, sobretot, que contractés un car i excel·lent advocat mallorquí, Rafel Parera, un misser molt ben imbricat en la més selecta societat de Palma –posteriorment va ser famós per defensar durant molts anys el PP en els primers casos de corrupció que l'afectaren–, va fer que l'Audiència de Palma dictaminés al seu favor. Tant amb la primera com, també, amb la segona petició d'extradició francesa.

Però sobtadament els fiscals parisencs canviaren d'estratègia el 1976. Acusaren el ja veterà falsificador "d'ús fraudulent de segells i timbres" en l'enviament de les obres falses. Una argücia legal que, per motius no explicats per la premsa d'aleshores que EL TEMPS ha pogut consultar, deixava sense defensa possible Elmyr. I ell tenia pànic a l'extradició. Assegurà que "si me'n duen a França em mataran a la presó", segons publicà *El País* l'endemà de la mort del pintor.

Elmyr, de 70 anys, segur que l'extradiri, es tancà a ca seva deprimat, vençut i desesperat, amb el seu amant, guardaespalles i hereu, el jove estatunidenc Mark Forgy, i en algun moment del dia 11 de desembre decidí suïcidar-se.

Així s'acabava el cas judicial, que fou arxivat. I així també desapareixia el gran Elmyr de Hory, però no les seves més de mil obres que amb *pseudònim* continuen penjant de parets públiques i privades d'arreu del món. ●

durant bona part de la dècada dels cinquanta va recórrer Europa –no se sap si tot sol o amb ajudants– venent *picassos* pertot.

En algun moment d'aquell decenni tornà a París, des d'on amplià la llista de *pseudònims* amb què col·locava quadres i més quadres a preus molt alts. Durant els anys seixanta sembla que ja era prou ric i en algun moment d'aquella època d'alliberament de tot tipus algú li parlà d'Eivissa, una paradisiaca illa mediterrània presa pels *hippies* de tot el món que allà es dedicaven a fumar porros, ingerir àcids, beure sense fi, mirar la posta de sol i el trenc d'alba, ballar i fornir lliurement tots amb tots. I Elmyr, que si una cosa li agradava era la bona vida i el sexe lliure, amb homes, perquè era homosexual, no s'ho pensà gaire. Du-